

İSLAM DÜŞÜNCE YAPISINA ETKİ EDEN İLK DÖNEM OLAYLARI ULUSLARARASI SEMPOZYUMU

BİLDİRİ ÖZET KİTABI

EDİTÖRLER

Doç. Dr. Ömer CİDE
Öğr. Gör. Abdurrahman ŞENSÖZ

**İslam Düşünce Yapısına Etki Eden
İlk Dönem Olayları Uluslararası
Sempozyumu**

BİLDİRİ ÖZET KİTABI

**İslam Düşünce Yapısına Etki Eden İlk Dönem
Olayları Uluslararası Sempozyumu
BİLDİRİ ÖZET KİTABI**

ISBN: 678-605-73756-3-6

Sempozyum Tarihi:21 Ekim 2021

EDİTÖRLER

Doç. Dr. Ömer Cide

Öğr. Gör. Abdurrahman ŞENSÖZ

Redaksiyon

Arş. Gör. Ahmet Kuray

Tasarım

Öğr. Gör. Kadir POLAT

Kilis 7 Aralık Üniversitesi

Kurumsal İletişim Koordinatörlüğü

Bu çalışma Kilis 7 Aralık Üniversitesi yayınıdır.

Kilis 2022

KURULLAR

SEMPOZYUM ONURSAL BAŐKANI

Prof. Dr. Mustafa Doęan KARACOŐKUN

(Kilis 7 Aralık Üniversitesi Rektörü)

SEMPOZYUM DÜZENLEME KURULU BAŐKANI

Doç. Dr. Ömer CİDE (Kilis 7 Aralık Üniversitesi)

SEMPOZYUM DÜZENLEME KURULU

Prof. Dr. Halil ALDEMİR (Kilis 7 Aralık Üniversitesi)

Prof. Dr. Mehmet Ali YILDIRIM (Kilis 7 Aralık Üniversitesi)

Doę. Dr. Mehmet KARAKUŐ (Kilis 7 Aralık Üniversitesi)

Doç. Dr. Ömer CİDE (Kilis 7 Aralık Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi Akın TERCANLI (Kilis 7 Aralık Üniversitesi)

BİLİM KURULU

Prof. Dr. Adem APAK (Uludağ Üniversitesi)

Prof. Dr. Adnan ADIGÜZEL (Osmangazi Üniversitesi)

Prof. Dr. Adnan DEMİRCAN (İstanbul Üniversitesi)

Prof. Dr. Casim AVCI (Marmara Üniversitesi)

Prof. Dr. Ednan ASLAN (Viyana Üniversitesi)

Prof. Dr. Mehmet AKBAŐ (Gaziantep Üniversitesi)

Prof. Dr. Mehmet AZİMLİ (Hitit Üniversitesi)

Prof. Dr. Merdan GÜNEŐ (Osnabrück Üniversitesi)

Prof. Dr. Mithat ESER (Selçuk Üniversitesi)

Prof. Dr. Muhittin KAPANŐAHİN (Erciyes Üniversitesi)

Prof. Dr. Murat AKGÜNDÜZ (Harran Üniversitesi)

Prof. Dr. Mustafa SARIBIYIK (Gaziantep Üniversitesi)

Prof. Dr. Naime ÇAKIR-MATTNER (Giessen Üniversitesi)

Prof. Dr. Nurettin GEMİCİ (İstanbul Üniversitesi)

Prof. Dr. Sabahattin SAMUR (Erciyes Üniversitesi)

Prof. Dr. Salih PAY (Uludağ Üniversitesi)

Prof. Dr. Şaban ÖZ (Sütçü İmam Üniversitesi)

Doç. Dr. Feyza Betül KÖSE (Sütçü İmam Üniversitesi)

Doç. Dr. Muhammet OKUDAN (Gaziosmanpaşa
Üniversitesi)

Doç. Dr. Ömer SABUNCU (Harran Üniversitesi)

Dr. Ayşe Almıla AKCA (Berlin Humbolt Üniversitesi)

SEKRETERYA

Arş. Gör. Ahmet KURAY (Kilis 7 Aralık Üniversitesi)

İÇİNDEKİLER

ABDÜLMELİK DÖNEMİNDE EMEVİLERİN İRAK HAKİMİYETİNİ SARSAN HARİCİ ÖNDERİ: ŞEBİB B. YEZİD	3
Adem APAK	
HZ. OSMAN'IN KATLİNDE DAHLİ OLANLARA KARŞI HZ. ALİ'NİN VE MUAVİYE'NİN TUTUMU.....	7
M. Hanefi PALABIYIK & Talha ÖZDEMİR	
HZ. OSMAN'IN ŞEHADETİ İLE SONUÇLANAN OLAYLARIN EKONOMİK BOYUTU	11
Abdulkerim ÖNER	
SÜLEYMÂN BİN SURAD VE TEVVABUN HAREKETİ	13
Mehmet DALKILIÇ	
GÜNÜMÜZDEN KERBELAYA BAKMAK	15
Muhammet OKUDAN	
BİR ORYANTALİST OLARAK İGNAZ GOLDZİHER'İN İLK DÖNEM ÇATIŞMALARINA BAKIŞI	17
Aysun YAŞAR DİLEK	
MUAVİYE'NİN HZ. ALİ ÜZERİNDEKİ GALİBİYETİ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME.....	19
Cuma KARAN	
HZ. OSMAN'IN ŞEHİT DİLMESİNDE MUHAMMED B. EBÛBEKİR'İN ROLÜ	21
Feridun TEKİN	
MEDİNE TARİHİNDE KARA BİR GÜN: HARRE VAK'ASI.....	25
İlyas UÇAR	
EMEVÎ HALİFESİ YEZİD B. MUÂVİYE'NİN HARRE VAKASINDAKİ SİYASETİ..	29
Mutlu SAYLIK	
HZ. ALİ DÖNEMİNDE YAŞANAN SOSYAL OLAYLAR (CEMEL VAK'ASI, SİFFİN SAVAŞI, TAHKİM OLAYI) VE ASABİYETİN ETKİSİ	31
Nedim ÖZ	

İLK DÖNEM HALİFE SEÇİM MODELLERİNİN EHL-İ SÜNNET SİYASET TEORİSİNE ETKİLERİ.....	35
Yunus ERASLAN	
RAJAA BİN HAYWA AND HİS ROLE İN POLİTİCAL AND SCİENTİFİC LİFE İN THE UMAYYAD ERA	37
Mohammad AJGHIF	
İBÂZÎ TARİHÇİ ŞEMMÂHÎ'NİN HZ. OSMAN DÖNEMİNE DAİR ELEŞTİRİLERİ	39
Ahmet İÇDİ	
FATİMA BT. MUHAMMED'İN MİRAS TALEBİ VE İSLAM DEVLET GELENEĞİNE ETKİSİ	43
Ahmet KURAY	
HİLAFETİN ANLAŞMA YOLUYLA TESLİMİ: HZ. HASAN ÖRNEĞİ.....	45
Mücahit Orkun İKİNCİ	
HUCR BİN ADÎ'NİN ÖLDÜRÜLME SEBEPLERİ ÜZERİNE MÜLAHAZALAR.....	47
Abdullah METİN	

ABDÜLMELİK DÖNEMİNDE EMEVİLERİN İRAK HAKİMİYETİNİ SARSAN HARİCİ ÖNDERİ: ŞEBİB B. YEZİD

*Adem APAK**

Öz

Abdülmelik döneminde Emevîler devletini en fazla meşgul eden Hâricî isyanı Cezîre'nin kuzey kısımlarını yurt edinmiş olan Bekr b. Vâil kabilesinin Şeyban kolunun liderlerinden Şebîb b. Yezid tarafından gerçekleştirilmiştir. Hicretin 76. (M.695-696) yılında Musul ve Cezîre'de isyan başlatan Hâricîlerin Sufriyye koluna mensup olan Salih b. Müserrih'in başlattığı isyanda yer alan Şebîb, onun ölümünden sonra hareketin başına geçerek Irak bölgesinde Emevî devlet otoritesini tehdit edebilecek bir güce ulaştı. Irak valisi Haccâc, Musul'dan daha doğudaki Irak topraklarına hareket eden Şebîb'in üzerine Süfyan b. Ebu'l-Âliyye komutasında bir askerî birlik gönderdi. Ancak isyancılar kendilerinden daha fazla askere sahip bulunan bu orduyu mağlup ettiler. Durumun daha da tehlikeli hale geldiğini fark eden Haccâc, Şebîb'e karşı daha güçlü birlikler göndermeye karar verdi. İlk olarak harekete geçirdiği ve Büsr b. Gâlib ile Zahr b. Kays'ın başında bulunduğu ordu Hâricîler karşısında tutunamadı. Haccâc bunun ardından Zâide b. Kudâme komutasında Basra ve Kûfelilerden müteşekkil daha büyük bir orduyu cepheye sürdü. Ancak onlar da Şebîb b. Yezid karşısında mağlup olarak pek çok kayıpla geri çekilmek zorunda kaldılar.

*Prof. Dr., Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, İslam Tarihi ve Sanatları Bölümü, ademapak@uludag.edu.tr

Haccâc karşısındaki üstünlüğü sebebiyle Şebîb b. Yezid'in şöhreti ve askerlerini sayısı gittikçe arttı. Bilhassa Haccâc tarafından cezalandırılmaktan korkanlar onun ordusuna dâhil oluyorlardı. Irak valisi Hâricî tehlikesinin daha da artması ve Kûfelilerin de bu hareketi bastırma konusunda yetersiz kalması üzerine halîfeden kendisine Suriye'den ordu göndermesini talep etti. Bunun üzerine Abdülmelik, önce Süfyan b. Ebred komutasında dört bin, ardından da Habîb b. Abdurrahman emrinde de iki bin Şamlı askerden müteşekkil orduları Hâricîlerle savaşmak üzere Irak'a gönderdi. Neticede bu isyan ancak uzun mücadeleler sonucunda Şebîb'in Şam askerleri tarafından öldürülmesiyle bastırılabilirdi.

Anahtar Kelimeler; Şebib b. Yezîd, Hârici, Emeviler, Abdülmelik, İsyân.

KHARIJITES LEADER WHO SHAPED THE Umayyads' DOMINANCE IN IRAQ DURING Abd al-Malik: Shabib ibn Yazid

Abstract

The Khariji rebellion, which occupied the Umayyads during the reign of Abd al-Malik, was carried out by Shabib ibn Yazid one of the leaders of the Shayban branch of the Bekr b. Vail tribe, who made the northern parts of Jazira their home. Shabib, who took part in the rebellion initiated by Saleh b. Muserrih, who was a member of the Sufriyya branch of the Kharijites, who started a rebellion in Mosul and Jazira in the 76th year of the Hijra (AD.695-696), took the lead of the movement after his death and reached a power that could threaten the Umayyads authority in the Iraq region. The governor of Iraq, Hajjaj, sent a military unit under the command of Abu Sufyan against Shabib, who was moving to the Iraqi lands further east from Mosul. However, the rebels defeated this army, which had more soldiers than themselves. Realizing that the situation was getting more dangerous, Hajjaj decided to send stronger troops against Shabib. The army, which he first mobilized and led by Busr b. Ghalib and Zahr b. Qays, could not hold against the Kharijites. After that, Hajjaj led a larger army consisting of Basra and Kufas to the front under the command of Zaida b. Qudama. However, they were defeated by Shabib ibn Yazid and had to retreat with many losses. Due to his superiority over Hajjaj, the fame of Shabib ibn Yazid and the number of his soldiers increased. Thereupon, Abd al-Malik sent

the armies of four thousand soldiers from Damascus, first under the command of Sufian b. Ebred, and then two thousand under the command of Habib b. Abdurrahman, to Iraq to fight the Kharijites. As a result, this rebellion could only be suppressed after a long struggle, when Shabib was killed by the soldiers of Damascus.

Keywords: Shabib ibn Yazid, Kharijites, Umayyads, Abd al-Malik, Rebellion.

HZ. OSMAN'IN KATLİNDE DAHLİ OLANLARA KARŞI HZ. ALİ'NİN VE MUAVİYE'NİN TUTUMU

*M. Hanefi PALABIYIK**
*Talha ÖZDEMİR***

Öz

Şüphesiz İslam tarihinde görülen ilk kırılmaların yaşandığı dönem Hz. Osman dönemidir. Hatta, mezhepler tarihi anlatımı ve süreci dahi bu dönemle başlamaktadır. Klasik tarih anlatılarında ise Hz. Osman Dönemi, “birinci altı yıl” ve “ikinci altı yıl” tasnifine tabi tutulmaktadır. Ümmet içinde ilk “fitne”nin başlaması, kardeş kavgasına doğrudan sahabenin şahit olması, sonraki dönemlerde Şia'nın kendini temellendirebileceği birçok malzemeyi bu dönem olaylarından üretmesi gibi konuların Hz. Osman ile başlayıp sonrasında da devam ettiği bilinmektedir. Sebep ne olursa olsun, kimler tarafından yapılırsa yapılsın Hz. Osman'ın sahabenin gözü önünde ve onların yaşadığı merkezde müslümanlar tarafından öldürülmesi “fitne” kabul edilebilecek ve İslam tarihinin en önemli olaylarından biridir. Hz. Osman'ın ölümünden sonra iktidara Hz. Ali gelmiş fakat olaylar bir türlü sükunet bulmamış ve nihayetinde Hz. Ali de yine müslümanlar tarafından öldürülmüştür. Hz. Ali'nin iktidara geldikten sonra karşılaştığı en büyük sorunlardan biri Hz. Osman'ın katillerinin bulunup cezalandırılmasıydı. O iktidara

* Prof. Dr., Dokuz Eylül Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, İslam Tarihi ve Sanatları, hanefim@deu.edu.tr

** Arş. Gör., Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, İslam Tarihi ve Sanatları, talha.ozdemir@atauni.edu.tr

geldikten sonra Hz. Osman'ın katillerini bulma ve cezalandırma hususunda ya başarısız kalmış ya da isteksiz olmuştur. Gerek zamanında yaşayanlar ve gerekse daha sonraki tarihçi ve araştırmacılar tarafından bu husus, araştırılmaya değer bulunmuş ve çok irdelenmiştir. Bu noktada Hz. Ali'nin katillere herhangi bir yaptırımında bulunmaması, sayıları 2-10 bin arasında olduğu aktarılan isyancı grup arasında katilleri tespit edemediğine bağlanır. Diğer yandan da katilleri bulmak için çaba sarf etmek bir yana onların etrafında bulunmasına dahi sessiz kaldığı, hatta onlarla iş birliği yaparak onlara çeşitli görevler verdiği de iddia edilir. Tebliğimiz bu çerçevede Hz. Osman'ın katlinde bizzat dahil olduğu aktarılan kişilere karşı Hz. Ali'nin herhangi bir yaptırım uygulamaması veya uygulamasını ele alırken, daha çok ikinci görüşü haklı gösteren örnekler üzerine odaklanacaktır.

Anahtar Kelimeler: Hz. Ali Hz. Osman katli, sahabe, fitne, öldürme cezalandırma

HZ. ALI'S AND MUAVIYE'S ATTITUDE AGAINST THOSE WHO WERE INCLUDED IN HZ. OTHMAN'S MURDER

Abstract

Undoubtedly, the period of the first fractures seen in the history of Islam is the Period of Hz. Othman. Even the "History of Sects" narrative and process begins with this period. In classical historical narratives, the Period of Hz. Othman is classified as "first six years" and "second six years". It is known that the first "sedition" within the ummah began with Hz. Othman and continued afterwards, such as the fact that the companion witnessed the brotherly fight directly, and in the following periods Shia produced many materials that could be based on itself from these period events. Whatever the reason and by whom, the killing of Hz. Othman in front of the companion and in the centre where they live and by Muslims can be considered "sedition" and is one of the most important events in Islamic history. After the death of Hz. Othman, Hz. Ali came to power, but the events did not find any calm, and in the end, Hz. Ali was killed again by Muslims. One of the biggest problems that Hz. Ali faced after coming to power was the finding and punishment of The Prophet Othman's killers. After he came to power, he either failed to find and punish the killers of Othman or was reluctant to do so. This issue was found worthy of research and examined by both those who lived in time and later historians and researchers. At this point, The fact that Hz. Ali did not impose any sanctions on the killers is attributed to the fact that he could not identify the killers among the rebel group, which is said to number between 2,000 and 10,000.

On the other hand, it is claimed that not only did he make efforts to find the killers, but he even kept quiet about being around them, and even collaborated with them, giving them various tasks. In this context, our communiqué will focus more on examples that justify the second opinion when addressing the fact that Hz. Ali did not impose any sanctions or practices against those who were reported to have been involved in the murder of Hz. Othman himself.

Keywords: Hz. Ali, Hz. Othman, murder, companions, sedition, punishment

HZ. OSMAN'IN ŞEHADETİ İLE SONUÇLANAN OLAYLARIN EKONOMİK BOYUTU

*Abdulkerim ÖNER**

Öz

Yönetimler, varlıklarını sürdürebilmeleri için sağlam bürokrasiye, güçlü ordu teşkilatına ve en önemlisi de sarsılmaz, disiplinli bir ekonomiye ihtiyaç duymaktadırlar. Zira iktisadi hayatı güçlü olmayan devletlerin uzun süreli ayakta kalma şansı yoktur. İslam tarihinde Hz. Peygamber'le başlayıp Hz. Ebu Bekir ile devam eden yönetim, Hz. Ömer döneminde teşkilatlanma sürecine girdi. Bu yapı Hz. Osman'ın halifeliğinin ilk döneminde varlığını sürdürmekle birlikte son yıllarında ise bozulmaya başladı. Bu bozulmanın birçok sebebi olmakla birlikte en önemli etkenlerinden biri de ekonomik faktörlerdir. Hz. Ömer döneminde artan gelirler, Hz. Osman'ın son zamanlarında eksilmeye başladı. Bu durum iktisadi hayatın bozulmasına ve toplumda huzursuzluklara yol açtı. Hz. Osman, halkı içine düştüğü ekonomik buhrandan kurtarmak amacıyla var gücüyle mücadele etti. Ancak değişen şartlarla birlikte birçok alanda meydana gelen bozulma, halifenin başarılı bir yönetim sergilemesine engel oldu. Bu çalışmada, Hz. Osman'ın halifeliği zamanında meydana gelen bozulmanın en önemli etkenlerinden biri olan ekonomik sebepler üzerinde durulacaktır.

Anahtar Kelimeler; İslam Tarihi, Yönetim, İktisadi Hayat, Ekonomi, Hz. Osman

*Doç. Dr., Dicle Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, İslam Tarihi ve Sanatları Bölümü, akerimoner@hotmail.com

THE ECONOMIC DIMENSION OF THE EVENTS RESULTING WITH OSMAN'S TESTIMONY

Abstract

Governments need a solid bureaucracy, a strong army organization and most importantly a steady and disciplined economy in order to survive. Because governments that do not have a strong economic life do not have a chance to survive for a long time. The regime, which started with the Prophet in the history of Islam and continued with Abu Bakr, entered the organizational process in the period of Omar. Although this structure kept existing in the first period of Osman's caliphate, it began to deteriorate in the last years. Although there are many reasons for this deterioration, one of the most important factors is economic factors. The incomes that increased during Omar period began to decrease in the last years of Osman. This situation led to the deterioration of economic life and unrest in the society. Osman fought with all his might to save the people from the economic depression they fell into. However, the deterioration in many areas with the changing conditions prevented the kaliph from displaying a successful regime. In this study, economic reasons, which is one of the most important factors of the deterioration that occurred during the caliphate of Osman, will be studied.

Keywords: Islamic History, Regime, Economic Life, Economy, Osman

SÜLEYMÂN BİN SURAD VE TEVVABUN HAREKETİ

*Mehmet DALKILIÇ**

Öz

Süleymân bin Surad, Huzâ kabilesine mensup bir şahsiyettir. Kabilesi ile Müslümanlar arasındaki iyi ilişkiler islami seçmesinde etkili olmuştur. Hz. Peygamber (s.a.v.) ve Hz. Ebu Bekir devrinde Medine şehrinde yaşayan Süleymân bin Surad, Hz. Ömer döneminde Irak bölgesinde kurulan Kûfe şehrine taşındı. O, Kûfe şehrinde hatırı sayılan bir kişi idi. Özellikle Hz. Osmân döneminde şehir halkının mevcut yönetim hakkındaki şikâyetlerini dile getiren isimlerden biri haline geldi. Hz. Ali döneminde onun yanında yer alan ve birlikte mücadele eden Emevi muhalifi biri olarak tanındı. Muâviye b. Ebu Süfyân tarafından sıkı bir takibe alındı buna rağmen Süleyman b. Surad muhalif tavrını devam ettirdi. Muâviye b. Ebu Süfyân'ın oğlu Yezîd adına biat etmesine karşı çıktı. Nitekim O, Yezîd b. Muâviye'nin halife olması üzerine Hz. Hüseyin'i Kûfe şehrine davet eden kişilerin lideri idi. Ancak O, Hz. Hüseyin ve taraftarlarını yalnız bırakanlar arasında yer aldı. Kербela olayından sonra pişmanlık duyan Süleymân b. Surad ve aynı hissi paylaşan arkadaşları günahlarının bağışlanması adına Irak bölgesinde “Tevvabûn” olarak bilinen bir hareket başlattılar. Bu çalışma; ilgili hareketin oluşum süreci, hareketin yapısı, ortaya çıkışı ve sonunu ele almaktadır. Ayrıca karizmatik bir lider olan Süleyman bin Surad'ın “Tevvâbûn” hareketi için önemi ve oynamış olduğu rolü ortaya koymayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler; Süleymân bin Surad, Kербela, Tevvâbûn, Kûfe, Emeviler

* Doç. Dr., Kayseri Üniversitesi Develi İslami İlimler Fakültesi, İslam Tarihi ve Sanatları, mehmetdalkilic@kayseri.edu.tr

SULEYMÂN IBN SURAD AND THE MOVEMENT OF THE PENITENTS

Abstract

Suleymân ibn Surad was member of the Huzâ tribe. Good relations between his tribe and Muslims were influential in his conversion to Islam. Suleymân ibn Surad, who lived in the city of Medinah the reign of Prophet (pbuh) and Abu Bakr, he was moved to the city of Kufah, which was established in the Iraq region during the reign of Omar. He was a well-known person in the city of Kufah. Especially he became one of the names that voiced the complaints of the people the city about current administration during the Othman period. He was recognized as an opponent of the Umayyads, who sided with him and fought together during the Ali period. Muawiyah ibn Abî Sufyân was closely followed, but despite this Suleymân ibn Surad continued his oppositional stance. He objected to Muawiyah ibn Abî Sufyân's allegiance to his son Yazîd. As a matter of fact, when Yazîd ibn Muawiyah became the caliph, He was the leader of the people who invited Husayn to the city of Kufah. However, he was among those who left Husayn and his supporters alone. After the Karbala incident, repentant Suleymân ibn Surad and his friends who shared the same feeling started a movement known as "Penitents" in the Iraq region for the forgiveness of their sins.

This study deals with the formation process of the movement, its structure, emerged and ended.

It also aims to reveal the importance and role played by a charismatic leader Suleymân bin Surad and "Penitents" movement.

Keywords; Sulayman ibn Surad, Karbala, Penitents, Kufah, Umayyads.

GÜNÜMÜZDEN KERBELAYA BAKMAK

Muhammet **OKUDAN***

Öz

İslamın ilk dönemlerinde meydana gelen bazı olaylar, esas itibari ile siyasi olmasına rağmen dini alana çekilmiş, ortaya çıkan bazı sorunlar çeşitli tartışmalara yol açmış, bu sorunlara çözüm arayışları ise bazı mezhepleri ortaya çıkarmıştır. Mezhepler, tarihi süreç içerisinde kurumsallaşırken oluşumlarına etki eden siyasi olayları farklı bir zaviyeden yorumlayarak oluşturdukları mezhebin öğretilerine uygun bir şekilde bu siyasi olayları yeniden yorumlamış ve kurgulanmış bir tarih yazma yoluna gitmişlerdir. Kurgulanmış tarih yazma yoluna gitmelerindeki temel faktör ise mezhepsel görüşlerin tıkanıdığı yerleri aşmak ve olaylara/görüşlere yönelik yapılan eleştirilere bu kurguyla cevap verebilmektir. Bu iki önemli hususun yanı sıra mezhepsel aidiyeti güçlendirmek ve İslamın yayıldığı yeni coğrafyalarda karşılaşılan topluluklara bu kurgu tarih anlatılarak sempati ve taraftar toplamak da söz konusu olmuştur. Bu şekilde faaliyet gösteren mezheplerin başında Şia mezhebi gelmektedir. Biz bu bildiride, Şia mezhebine mensup modern dönem din adamları tarafından Kerbela olayına yüklenen anlamları inceleyeceğiz. Kaynak olarak da bu kişilerin sosyal medyada (youtube) yapmış oldukları paylaşımları esas alacağız. Yine modern dönem akademisyenlerin bu görüşlere yönelik eleştirilerini de ortaya koymaya çalışacağız.

Anahtar Kelimeler; Kerbela, Şia, Sosyal Medya

* Doç. Dr., Gaziosmanpaşa Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi, İslam Tarihi ve Sanatları, muh.okudan@gmail.com

LOOKING AT KARBALA FROM TODAY

Abstract

Although some events that took place in the early periods of Islam were mainly political, they were drawn to the religious field, some problems that arose caused various discussions, and the search for solutions to these problems revealed some sects. While the sects were institutionalized in the historical process, they reinterpreted these political events in accordance with the teachings of the sect they formed by interpreting the political events that affected their formation from a different point of view and went to write a fictionalized history. The main factor for them to go on the path of writing fictional history was to overcome the places where sectarian views were blocked and to be able to respond to the criticisms made about events/opinions with this fiction. In addition to these two important issues, it was also a matter of strengthening sectarian belonging and gathering sympathy and supporters by telling this fictional history to the communities encountered in the new geographies where Islam spread. The Shia sect comes first among the sects operating in this way. In this paper, we will examine the meanings attributed to the Karbala Event by the modern period clergy of the Shia sect. As a source, we will take the shares of these people on social media (youtube) as the basis. Again, we will try to reveal the criticisms of the modern period academics towards these views.

Keywords; Karbala, Shia, Social Media

BİR ORYANTALİST OLARAK İGNAZ GOLDZİHER'İN İLK DÖNEM ÇATIŞMALARINA BAKIŞI

*Aysun YAŞAR DİLEK**

Öz

Ignaz Goldziher (1850-1921), oryantalizmin İslam'a bakışını yönlendirmiş, modern İslam araştırmalarının kurucusu olarak görülmektedir. İslam'ı ana kaynaklarından araştırmaya özen göstermiştir. Araştırma metodu reform Yahudiliğinin kurucusu olarak bilinen hocası Abraham Geiger'e (1810-1874) dayanmaktadır. Goldziher, Emevî ve Abbasî dönemlerindeki çatışmaları inceleyerek; fırkalar, halifelik ve toplumdaki çekişmeler neticesinde İslam dininin geliştiğini, dini belgelerin (özellikle hadislerin) oluştuğunu ve İslam'ın sistematik bir müessese haline geldiğini dile getirmektedir. Hadis literatürü İslam'ın ilk dönem gelişimini belgelemekle birlikte Hz. Peygamber'in "tarihselliği" ile ilgili değildir. Özellikle icma prensibinin İslam'ın gelişiminde anahtar rol oynadığını, değişen kültürel şartlar çerçevesinde "edebi kaynakların" (Kuran, hadis gibi) ümmetin adetleriyle tutarlı hale getirildiğini vurgulamaktadır. Goldziher'in icma prensibini Yahudi araştırmalarında örnek olarak göstermesi, İslamî metodlardan etkilendiğini göstermektedir. Ignaz Goldziher'in İslamî çalışmalar ve metodlardan hangi açıdan etkilendiğini göstermek amacıyla daha kapsamlı araştırmalara ihtiyaç duyulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Ignaz Goldziher, Oryantalizm, Emevîler, Abbasîler, İcma

* Dr. Öğr. Üyesi, Kilis 7 Aralık Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi, İslam Tarihi ve Sanatları, aysun.yasar@kilis.edu.tr

IGNAZ GOLDZIHHER'S VIEW AS AN ORIENTALIST ABOUT THE FIRST PERIOD'S STRUGGLES

Abstract

Ignaz Goldziher (1850-1921) led the view of Orientalism towards Islam and is seen as the founder of modern Islamic Studies. He exerted himself for analyzing Islam from its own sources. His research method goes back to his teacher Abraham Geiger (1810-1874), who is known as the founder of Reform-Judaism. Goldziher analyzed the developments during the Umayyad and Abbasid periods and constated that, as a result of the struggles between the confessions, the caliph and the Muslim population, religious documents (especially the hadith) were produced and Islam was established as a systematic institution. Hadith-Literature is documenting the development of the first period of Islam and not due to the "historical" Prophet Muhammed. Especially he emphasized, that the principle of *iğmā'* plays a key role in the development of Islam, as it harmonized the traditions of the ummah within changing cultural conditions with the "literary sources" (as Koran and hadith). The use of the principle of *iğmā'* by Goldziher in Jewish Studies as an example shows, that he was visibly affected by the Islamic methods. There is a need for more encompassing works to show to which extent Ignaz Goldziher was affected by Islamic works and methods.

Keywords: Ignaz Goldziher, Orientalism, Umayyads, Abbasids, *iğmā'*

MUAVİYE'NİN HZ. ALİ ÜZERİNDEKİ GALİBİYETİ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

*Cuma KARAN**

Öz

Dört halifenin son halkasını oluşturan Hz. Ali ile siyasi mücadelede karşı tarafta yer alan Muaviye dönemini İslam tarihinde daha sonraki dönemlere de etki edecek birçok açıdan birer dönüm noktası olarak değerlendirmek mümkündür. Bu anlamda, iç mücadelelerle geçen bu iki dönem önem arz etmektedir. Meşru bir halifeyi öldürüp onun yerine Hz. Ali'yi halifelik makamına oturtan isyancıların teskin edilip, İslam coğrafyasında sükûnet ve asayişin sağlanması, Hz. Ali döneminin ciddi bir problemi olarak yerini aldı. Hz. Ali bir yandan bu problem ile uğraşırken, diğer taraftan Şam Bölge valisi ve aynı zamanda öldürülmüş olan halifenin kabilesinde olup bunun kan bedelini isteyen, Hz. Ali'nin bu işte adeta pay sahibi olduğunu dillendiren ve bu sebepten dolayı da Hz. Ali'ye biat etmeyen bir "Bölge Valisi" isyanıyla uğraştı. Hz. Ali halifelik makamını meşrulaştırma konusunda Müslümanlardan biat almaya çalışırken Muaviye de ona karşı muhalif stratejisiyle uğraşıp muhalefetin alt yapısını oluşturmaya çalıştı. Bu çalışmamız; Hz. Ali'nin hilafet sürecindeki avantajlı ve dezavantajlı durumlarını, Muaviye'nin edinmiş olduğu güçlü konumu, "Şam Bölge Valiliğinin" bu süreçteki rolü, bölge valisi statüsünden halifeye rakip olma durumu, Hz. Ali ve Muaviye'nin kişisel yapılardan kaynaklanan temel karakteristik özelliklerinin bu sürece etkisi ve bütün bu durumların sonraki dönemlere tesirinin değerlendirmesi üzerinde yoğunlaşacaktır.

Anahtar Kelimeler; Dört Halife, Hz. Ali, Muaviye, Siffin Vakası, Hariciler

* Dr. Öğr. Üyesi, Trabzon Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, İslam Tarihi ve Sanatları, cumakaran@hotmail.com

AN EVALUATION ON MUAVIYE'S VICTORY OVER HZ. ALI

Abstract

It is possible to evaluate the period of Muawiya, who was on the opposing side in the political struggle with Hazrat Ali, who was the last link of the four caliphs, as a turning point in many aspects that would affect later periods in the history of Islam. In this sense, this period for two with internal struggles is important. The reassurance of the rebels, who killed a legitimate caliph and replaced him with Ali as the new caliph, and ensuring peace and order in the Islamic geography took its place as a serious problem in the period of Hazrat Ali. While Hazrat Ali was dealing with this problem, on the other hand, was also dealing with the governor of Damascus Region and also a member of the tribe of the caliph who was killed, asking for the blood price of this, saying that Hazrat Ali had a share in this business, and therefore did not give allegiance to Hazrat Ali. He dealt with the "District Governor" rebellion. While Hazrat Ali was trying to have the Muslims pledge their allegiance in legitimizing the caliphate, Muawiya tried to create the infrastructure of the opposition by dealing with his opposition strategy against him. Our study reveals the advantageous and disadvantageous situations concerning Hazrat Ali in the caliphate process, the strong position of Muawiyah, the change of role of the "Governor of Damascus" in this period, taking on the rivalry with the caliph starting from the status of regional governor, the basic characteristics of Hazrat Ali and Muaviye arising from personal structures, and will focus on the impact on the process and the evaluation of the impact of all these situations on the next periods.

Keywords: The Four Caliphs Ali, Muawiya, Siffin Case, Kharijites

HZ. OSMAN'IN ŞEHİT DİLMESİNDE MUHAMMED B. EBÛBEKİR'İN ROLÜ

*Feridun TEKİN**

Öz

Tarihçiler genel olarak Hz. Osman'ın halifeliğini iki bölüme ayırarak değerlendirmektedirler. Hz. Osman'ın ilk altı yıllık dönemi hem içeride hem de dışarıda karışıklık ve kargaşalar yerine birçok manada olumlu gelişmelerin yaşandığı müsbet bir dönem olarak bilinir. İkinci altı yıllık süreç ise özellikle yönetim ve idari konularda yaşanan birtakım olumsuzluklardan dolayı birinci döneme göre kısır gelişmelerin olduğu; halife ve yönetimi aleyhine yoğun ve sert eleştirilerin yaşandığı bir devir olarak kabul edilir. İslamın ilk halifesi Hz. Ebubekir'in evladı aynı zamanda Hz. Ali'nin de üvey oğlu olan Muhammed b. Ebubekir, çocukluğu ve gençliği itibarıyla İslâm büyükleri arasında yaşamış, annesinin Hz. Ali ile olan izdivacı nedeniyle onun denetim, gözetim ve terbiyesinde yetişmiş bir zattır. Genç sayılabilecek bir yaşta Hz. Osman'ın hilafeti döneminde Mısır valiliği için görevlendirilmiş, görev mahalline giderken yolda yakalamış oldukları elçide kendisi hakkında ölüm fermanı içeren mektup bulunması neticesinde Medine'ye gelip Hz. Osman'ın şehit edilmesine neden olan süreç yaşanmıştır. Muhammed b. Ebubekir her ne kadar kendisi Hz. Osman'ı katletme eylemi içerisinde olmasa da yaşanan gelişmeler nedeniyle halifeyi şehit edenlerle birlikte evini

* Dr. Öğr. Üyesi, Ordu Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, İslam Tarihi ve Sanatları, fetekinlio8@hotmail.com

basması, ona fiziki müdahalede bulunması, Muhammed b. Ebubekir'in islamın üçüncü halifesinin şehit edilmesinde dolaylı olarak yer alması, onun hakkında farklı tartışmaları da beraberinde getirmiştir.

Hz. Osman'ın şehit edilmesi islam tarihinde yer alan önemli kırılma anlarından biri olmuştur. Hz. Osman'ın şehadeti ile başlayan ve Hz. Ali'nin halifeliği ile devam eden hilafet farklı bir boyut kazanmış, değişik fırka ve grupların çıkmasına neden olmuş, kişisel ihtiras, çıkar ve menfaatlerin dini değerlerin önüne geçtiği farklı gelişmelerin yaşandığı tarihi bir süreç başlamıştır.

Anahtar Kelimeler; Hz. Osman, Muhammed b. Ebubekir, Mısır, Medine.

THE ROLE OF MUHAMMED b. ABU BAKR HZ. OSMAN'S MARTYR

Abstract

Historians generally They evaluate Osman's caliphate by dividing it into two parts. Hz. Osman's first six-year period is known as a positive period in which positive developments were experienced in many ways instead of confusion and turmoil both inside and outside. The second six-year period, on the other hand, is considered as a period in which there were vicious developments compared to the first period due to some negativities experienced in management and administrative issues, and intense and harsh criticisms were experienced against the caliph and his administration.

The first caliph of Islam, Hz. Abu Bakr's son is also Hz. Ali's stepson, Muhammad b. Abu Bakr lived among the greats of Islam in his childhood and youth, and his mother was Due to her marriage with Ali, she is a person who has been brought up in his supervision, surveillance and upbringing. At a young age, During the caliphate of Osman, he was appointed to the governorship of Egypt, and as a result of the letter containing a death warrant, he came to Medina and came to the Prophet. The process that led to the martyrdom of Osman took place. Muhammed b .Abu Bakr himself Even though he was not in the act of murdering Osman, he raided his house together with those who martyred the caliph due to the developments, and intervened in him physically, Muhammed b. Abu Bakr's indirect

involvement in the martyrdom of the third caliph of Islam has brought about different discussions about him.

The martyrdom of Osman has been one of the important breaking moments in the history of Islam. Hz. Osman's martyrdom and The caliphate, which continued with Ali's caliphate, gained a different dimension, led to the emergence of different sects and groups, and the historical process in which personal ambitions, interests and interests took precedence over religious values began.

Anahtar Kelimeler; Hz. Osman, Muhammed b. Ebubekir, Mısır, Medine

MEDİNE TARİHİ'NDE KARA BİR GÜN: HARRE VAK'ASI

İlyas UÇAR*

Öz

İnsan düşünen bir varlıktır. Düşünme eylemi bu nedenle insanlık tarihinin başlangıcından günümüze tüm toplumların ekonomik, siyasî ve dinî anlayışının oluşmasında en etkili faktördür. Hz. Peygamberin temelini oluşturduğu İslam düşüncesinin oluşumunda da pek çok önemli vakıa meydana gelmiştir. İslam Tarihi'nin en temel kaynakları olan Kur'an-ı Kerim ve hadislerde zikredilen rivayetlerin yanında diğer İslam tarihi kaynaklarında yer alan haberlerde pek çok önemli olaydan bahsedilmektedir. Kaynaklarda zikredilen hususların özellikle Hz. Peygamberin vefatıyla beraber çekişmeye, Hz. Osman döneminin son dönemleri itibariyle kavgaya ve Hz. Ali dönemiyle beraber ayrışmaya ve bölünmeye yol açtığı görülmektedir. Özellikle İslam tarihinin kırılma noktalarından birisi olan Emeviler döneminde (bilhassa Yezid dönemi) meydana gelen olaylar İslam düşünce yapısını oldukça derinden etkilemiş, yaşanan ihtilaflar ve savaşlar Müslümanlar arasında olması gereken birlik ve beraberlik ruhuna büyük hasarlar vermiştir.

Bu çalışmamızda sempozyumun konusu ve amacına uygun olarak II. Emevi halifesi olarak göreve gelen Yezid döneminde meydana gelmiş ve sonrasında uzun yıllar Müslümanların düşünce ve zihin dünyasında derin yaralar açmış olan Harre Vak'ası (63/683) ele

* Dr. Öğr. Üyesi, Amasya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, İslam Tarihi ve Sanatları, ilyasucar@gmail.com

alınacaktır. Kimileri tarafından bir hak mücadelesi kimileri tarafından ise bir isyan hareketi olarak adlandırılan Harre Vak'ası İslam düşünce yapısını etkileyen en üzücü olaylardan biridir. Medine tarihi konusunda çalışmaları olan birisi olarak Hz. Peygamberin Yesrib'ten Medine'ye çevirdiği ve Müslümanlara miras bıraktığı bu temiz ve münevver şehrinin yaşadığı acı tablonun sebepleri ve sonuçlarını dikkatle ele almak gerekmektedir. Bu durum günümüz İslam düşünce yapısının temellerini daha iyi anlamlandırmak açısından oldukça önemlidir.

Anahtar Kelimeler; İslam Tarihi, İslam Düşünce Tarihi, Emeviler, Yezid, Medine, Harre Vak'ası

A BLACK DAY IN THE HISTORY OF MEDĪNA: THE HARRA INCIDENT

Abstract

Man is a thinking being. For this reason, the act of thinking is the most effective factor in the formation of the economic, political and religious understanding of all societies from the beginning of human history to the present. Many important events occurred in the formation of Islamic thought, on which the Prophet Muhammad formed the basis. In addition to the hadiths mentioned in the Qur'an and hadiths, which are the most basic sources of Islamic History, many important events are mentioned in the narrations in other Islamic historical sources. It is seen that the issues mentioned in the sources led to conflict especially with the death of the Prophet Muhammad, to quarrel in the last periods of the Osman period, and to separation and division with the Ali period. The events that took place during the Umayyad period (especially the Yazid period), which is one of the breaking points of Islamic history, have deeply affected the Islamic mentality, and the conflicts and wars have caused great damage to the spirit of unity and solidarity among Muslims.

In this study, in accordance with the subject and purpose of the symposium, The Harra Incident (63/683), which occurred during the reign of Yazid, who took office as the 2nd Umayyad caliph, and which caused deep wounds in the thought and mental world of Muslims for many years, will be discussed. The Harra Incident, which is called a struggle for rights by some and a movement of rebellion

by others, is one of the saddest events affecting the Islamic mentality. As someone who has studies on the history of Medina, it is necessary to carefully consider the causes and consequences of the sad picture of this clean and enlightened city that the Prophet converted from Yathrib to Medina and inherited the Muslims. This situation is very important in terms of better understanding the foundations of today's Islamic mentality.

Keywords; History of Islam, History of Islamic Thought, Umayyads, Yazid, Medina, The Harra Incident

EMEVÎ HALİFESİ YEZİD B. MUÂVİYE’NİN HARRE VAKASINDAKİ SİYASETİ

*Mutlu SAYLIK**

Öz

Yezid döneminde meydana gelen en önemli olaylardan biri Harre Savaşı’dır. Bu savaş, Emevîler’in Şam bölgesinden topladığı özel bir ordu ile Medine halkı arasında cereyan etmiştir. Emevî ordusu bu savaşı kazanmış, seçkin birçok sahabe ve sahabe yakınları öldürülmüş, sağ olarak ele geçirilen herkesten Yezid’in kölesi olarak biat alınmıştır. Medine şehrinin üç gün boyunca yağmalanmasına izin verilmiş, bunun sonucu olarak Medine’de birçok tecavüz ve yağma olayı yaşanmıştır. Her ne kadar bu olayın gelişimi ve sonuçlarıyla ilgili farklı nedenlerden bahsedilse de kanaatimizce bu meselede etkili olan en önemli amil, Emevîlerin Hicaz bölgesi siyasetidir. Muâviye b. Ebu Süfyan’ın mimarı olduğu bu siyaseti oğlu Yezid de takip etmiştir. Bu çalışmada, İslam dünyasını derinden yaralayıp İslam düşünce yapısına etki eden ilk dönem olaylarından olan Harre Vakası, Emevi Halifesi Yezid’in siyaseti bağlamında ele alınacaktır. Harre Vakası’nda meydana gelen dramatik gelişmelerde, bu siyaset ve bu siyasetin tarihi arka planı ile etkileri irdelenecektir. İlk dönem kaynaklarından bu olayla ilgi gelişmeler sebep sonuç ilişkisi içinde ele alınarak sonuca varılmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler; Emevîler, Yezid, Siyaset, Medine, Harre Vakası

* Dr. Öğr. Üyesi, Dicle Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, İslam Tarihi ve Sanatları, mutlusaylik@hotmail.com

THE POLICY OF THE Umayyad CALIPH YAZID B. MUAWIYA IN THE BATTLE OF HARRE

Abstract

The battle of al-Harra is one of the most important events that took place during the Yazid's period. The war happened between people of Madinah and Umayyad's army that consisted of special forces from Damascus. In this war, the Umayyad army gained the victory while many eminent companions of the Prophet and their relatives were killed, and the rest of people who were seized alive were required to declare loyalty to Yazid as his slaves. The city of Medina was allowed to be plundered for three days. This resulted in many rapes and plunders took place in the Madinah. Although there are different reasons for the development and consequences of this battle, in our opinion, the most important factor in this issue is the policy of the Umayyad's state in the Hejaz region. This policy had been made by Muawiyah b. Abu Sufyan and pursued by Yazid the caliph. In the current study, we explore the battle of al-Harra that took place in the earlier Islamic periods and deeply hurt Islamic world and thoughts in the context of political approach of the Umayyad's Caliph Yazid b. Muawiyah. Further we discussed the policy, its historical background and effects during the dramatical incidences in the battle of Al-Harra. The causal developments related to this case will be handled in a cause-effect relationship to reach a conclusion relying on the early resources.

Keywords; Umayyads, Yazid, Siyaset, Madinah, The battle of al-Harra

HZ. ALİ DÖNEMİNDE YAŞANAN SOSYAL OLAYLAR (CEMEL VAK'ASI, SİFFİN SAVAŞI, TAHKİM OLAYI) VE ASABİYETİN ETKİSİ

*Nedim ÖZ**

Öz

Bu çalışma, Hz. Ali zamanında meydana gelen olayları ve onlardaki asabiyetin etkisini, sosyolojik perspektiften dokümantasyon yöntemiyle analiz etmektedir. Amaç, İslam düşüncesinin belli bir kesitini ve günümüze olan yansımalarını anlamaya ve açıklamaya çalışmaktır. İslam düşüncesi, tarihsel süreç içerisinde yaşanan olaylar ile gelişmiş ve olgunlaşmıştır. Bu olaylardan en önemlileri de Hz. Ali zamanında meydana gelip kendisinden sonrasını da etkilemiş olan gelişmelerdir. Nitekim Hz. Osman'ın, Hz. Aişe'nin ifadesiyle bir sürü ayak takımı ve köle kılıklı kimseler tarafından şehit edilmesinden sonra Müslümanlar, Medine'de Hz. Ali'yi halifelığe getirdiler; ama o, her tarafta tanınmadı ve onaylanmadı. Abdullah b. Ömer ve onun gibi düşünenler, Hz. Aişe ve Cemel ashabi ile Şam valisi Muaviye ona muhalefet ederek tam bir toplumsal kabulün olmadığını gösterdiler. Bu süreçte, "Hüküm Allah'ındır" diyerek hakem kararını kabul etmeyerek ayrılanlar ile birlikte Cemel ve Siffin gibi acı ve üzüntü verici tecrübeler yaşandı. Bütün bu olaylar zincirine bakıldığında; yani Hz. Osman'ın şehit edilmesi, Hz. Ali'nin halife seçilmesi, tahkim olayı, tahkim olayı sonrasındaki gelişmelerin hemen her aşamasında kabilecilik anlayışı refleksiyle hareket edildiği görülmektedir.

* Dr. Öğr. Üyesi, Kilis 7 Aralık Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi, Felsefe ve Din Bilimleri, nedimoz@kilis.edu.tr

Müslüman toplumların, geçmişte olduğu gibi bugün de aslında temel sorunları, bu kabilecilik, zümrecilik ve asabiyet anlayışından kurtulup evrensel bir bakış açısıyla olayları değerlendirememiş olmasında yatmaktadır. Bu sorun, olaylara adalet ve evrensellik çerçevesinde bakılırsa ancak aşılabılır.

Anahtar Kelimeler; İslam Düşüncesi, Sosyal Olaylar, Tahkim, Asabiyet, Adalet

SOCIAL EVENTS IN THE PERIOD OF ALI (THE CASE OF CAMEL, BATTLE OF SİFFİN, THE CASE OF TAHKİM) AND THE EFFECT OF IRRITABILITY

Abstract

This study analyses the events that took place in the period of Ali and the effect of irritability on these events with documentation method from a sociological perspective. The goal is to understand and explain a period of Islamic thought and its reflections on today. Islamic thought has developed and improved by the events that occurred in the historical process. The most important of these events took place in the period of Ali, which also affected the following periods. In this regard, after Osman was martyred by a lot of mobs and slave-like people as expressed by Aise, and Muslims elected Ali to be the new caliph in Medina. But he was not recognized and approved in the whole Islamic country. Abdullah ibn Umar and his followers, Aisha and Camel Companions as well as Damascus Governor Muaviye objected to him, which showed a lack of complete recognition. In this process, painful and distressing experiences such as Camel and Siffin were lived with those who did not accept the decision of the arbitrator by indicating that “Judgement is of Allah”. Considering all these event chains, namely, the killing of Osman, the election of Ali as the caliph, the case of tahkim (arbitration), it is observed that it was acted with the understanding of tribalism in all events following the case of tahkim. Essentially, the main problems of Muslim societies today, as in the

past, lie in the fact that they could not remove this understanding of tribalism, groupism and irritability and evaluate events from a universal point of view. This issue can be overcome only considering events in terms of justice and universality.

Keywords; Islamic Thought, Social Events, Arbitration, Irritability, Justice

İLK DÖNEM HALİFE SEÇİM MODELLERİNİN EHL-İ SÜNNET SİYASET TEORİSİNE ETKİLERİ

*Yunus ERASLAN**

Öz

Hz. Peygamber'in vefatından sonra sahabenin karşılaştığı ilk ve en önemli problem şüphesiz yönetim meselesi olmuştur. O'nun sağlığında, bilinçli olarak, kendisinden sonra yerine bir yönetici bırakmamış olması, sahabeyi güçler dengesini de gözeterek mümkün olduğunca geniş katılımlı ve istişareye dayalı olarak hareket etmeye sevk etmiştir. Bunun neticesinde Hulefa-i Râşidîn döneminde birbirinden farklı seçim modelleri ortaya çıkmıştır. Ancak hepsinde ortak nokta, halka danışmak ve onay almak olmuştur. Bu bağlamda dört halifenin seçiliş tarzlarında halkın kendi arasından birini halife seçmesi, halkın bir önceki halifenin teklif ettiği bir adayı onaylaması ve halkın bir önceki halifenin teklif ettiği birden fazla aday arasından birini halife seçmesi olmak üzere üç değişik tip ve model seçim tarzı ortaya çıkmıştır. Bu tebliğde ilk dört halife döneminde ortaya çıkan bu seçim modellerinin genel olarak Ehl-i sünnet siyaset teorisinin oluşumuna etkileri ortaya konulmaya çalışılacaktır. Burada özellikle birbirinden farklı seçim modellerinin ortak paydası olarak şura ve istişare kavramlarına özel olarak yer verilecektir. Her ne kadar bu dönemde yönetici seçiminde şura ve istişare uygulamaları birbirinden farklı modellere kaynaklık etmiş olsa da bu uygulama ve modellerin sonraki süreçte sürdürülemediği de bu çerçevede incelenecektir. Bu durumda çalışmamızın ana teması ilk dönemde ortaya çıkan seçim uygulama ve modelleri olmakla birlikte bunun sonraki dönem yansımalarına da kısaca değinilecektir.

Anahtar Kelimeler; İstişare, Şura, Hilafet, Seçim, Tayin

* Dr. Öğr. Üyesi, Kilis 7 Aralık Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi, Temel İslam Bilimleri, yunus.eraslan@kilis.edu.tr

THE EFFECTS OF CALIPH ELECTION MODELS ON AHL AS-SUNNAH POLITICAL THEORY IN THE FIRST PERIOD

Abstract

After the death of the Prophet Muhammad, the first and most important problem faced by the Companions was undoubtedly the management issue. The fact that he consciously did not leave a ruler after him while he was alive prompted the Companions to act as widely as possible and based on consultation, taking into account the balance of powers. As a result of this, different election models emerged during the period of the four caliphs. However, the common point in all of them was to consult the public and gain approval. In this context, three different types and models of election styles emerged in the election styles of the four caliphs: the people choose one of their own caliphs, the people approve a candidate proposed by the previous caliph, and the people choose one of the more than one candidate proposed by the previous caliph. In this paper, it will be tried to reveal the effects of these election models that emerged in the first four caliphs on the formation of the political theory of the Ahl as-sunna in general. Here, the concepts of council and consultation, as the common denominator of different election models, will be given a special place. Although council and consultation practices in the selection of managers in this period were the source of different models, it will be examined within this framework that these practices and models could not be sustained in the next period. In this case, the main theme of our study is the selection practices and models that emerged in the first period, and its reflections in the next period will be briefly mentioned.

Keywords; Consultation, Shura, Caliphate, Election, Designation

RAJAA BİN HAYWA AND HIS ROLE IN POLITICAL AND SCIENTIFIC LIFE IN THE UMAYYAD ERA

*Mohammad AJGHIF**

Abstract

The Umayyad era was an extension of the era of the message and witnessed many important political events and developments, and men at all levels emerged from the companions and followers and played an important role in the public life of the Umayyad state in all administrative, political, economic and scientific fields, and contributed to directing and changing many events, and among these men The venerable follower "Raja' bin Haywa al-Kindi", who is the most prominent follower who accompanied the Caliphs of Banu Umayyah from Caliph Abdul Malik bin Marwan to Caliph Omar bin Abdul Aziz, and played an important role in the administrative, political and scientific life of the state at the time; Therefore, this research comes to shed light on this follower and his personality, and his political and scientific role in the Umayyad era through the use of the historical method that is based on the study and analysis of phenomena in the past. From administrative positions, he worked as an advisor to the successors of Bani Marwan, especially Suleiman bin Abdul Malik and Omar bin Abdul Aziz, and he was one of the most prominent scholars and modernists of that era.

Keywords; Umayyad period, Rajaa bin Haywa, Caliphs of Banu Umayyah, Suleiman bin Abdul Malik, Omar bin Abdul Aziz.

* Dr. Öğr. Üyesi, Dicle Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Doğu Dilleri ve Edebiyatları Bölümü, m.ajghif@gmail.com

شكل العصر الأموي امتداداً لعصر الرسالة وشهد الكثير من الأحداث والتطورات السياسية المهمة،
وبرز فيه

رجال على كافة الأصعدة من الصحابة والتابعين ولعبوا دوراً مهماً في الحياة العامة للدولة الأموية في كافة المجالات الإدارية والسياسية والاقتصادية والعلمية، وساهموا في توجيه كثير من الأحداث وتغييرها، ومن هؤلاء الرجال التابعي الجليل "رجاء بن حيوة الكندي" الذي يعد أبرز التابعين الذين رافقوا خلفاء بني أمية من الخليفة عبد الملك بن مروان إلى الخليفة عمر بن عبد العزيز، ولعب دوراً مهماً في الحياة الإدارية والسياسية والعلمية للدولة آنذاك؛ لذلك يأتي هذا البحث ليسلط الضوء على هذا التابعي وشخصيته، ودوره السياسي والعلمي في العهد الأموي من خلال استخدام المنهج التاريخي الذي يقوم على دراسة الظواهر في الماضي وتحليلها، ويتوصل البحث إلى نتائج منها أهمية شخصية رجاء بن حيوة، وأهمية دوره إدارياً وسياسياً وعلمياً فقد شغل العديد من المناصب الإدارية، وعمل مستشاراً لخلفاء بني مروان وخاصة سليمان بن عبد الملك وعمر بن عبد العزيز، وكان من أبرز الفقهاء والمحدثين في ذلك العصر.

الكلمات مفتاحية: العصر الأموي، رجاء بن حيوة، خلفاء بني أمية، سليمان بن عبد الملك، عمر بن عبد العزيز

İBÂZÎ TARİHÇİ ŞEMMÂHÎ'NİN HZ. OSMAN DÖNEMİNE DAİR ELEŞTİRİLERİ

*Ahmet İÇDİ**

Öz

İlk dönem İslam tarihi olay ve olgularına farklı mezhepler, değişik bakış açıları ve yorumlar getirmişlerdir. Basra merkezli olarak Abdullah b. İbâz'ın Abdülmelik b. Mervân'a gönderdiği uzunca mektupla başlayan İbâzî tarih yazımında da İslam tarihinin erken dönemine dair olayların yorumları yer alır. Bu noktada Hz. Osman dönemi diğer konulardan farklı olarak genişçe ele alınır ve ona ve uygulamalarına dair yoğun eleştiriler yöneltilir. İbâzî tarih yazımının Kuzey Afrika'daki en sistematik ve kapsayıcı metni olan Şemmâhî'nin de kendinden önceki İbâzî müerrihler Abdullah b. İbâz, Sâlim b. Zekvân ve Ebu'l-Kâsım el-Berrâdî'yi takip ederek Hz. Osman ve uygulamalarına dair çeşitli tenkitler yaptığını tanık olmaktadır.

Şemmâhî'nin eleştirileri genel olarak Hz. Osman'ın hilafeti sonrasında ve ikinci altı yıllık idaresinde vuku bulan olay ve uygulamalara yönelik olsa da bazen onun halife seçilmeden önce Beyatü'r-Rıdvân'a katılmamış olması gibi olayları da gündeme getirir. Onun Hz. Osman uygulamalarına dair eleştirilerinde Hz. Ömer dönemi uygulamaları terk etmesi ve daha çok akrabaları olan Ümeyye oğullarından atamalar yapması, beytül-mâl gelirlerini ve maaşları dağıtırken adil

* Arş. Gör., Muş Alparslan Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi, İslam Tarihi ve Sanatları, ahmetigdi@gmail.com

olmaması, Ammâr b. Yâsir gibi önde gelen sahabilere kötü davranması ön plana çıkmaktadır. Şemmâhî'nin bu eleştiriler üzerinden de kökleri Hz. Osman dönemine giden Hâricî hareketinin haklılığını meşrulaştırılmaya çalıştığı söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: İbazi, Abdullah b. İbâz, Şemmâhî, Hz. Osman, Harici Hareketi, Eleştiri.

IBAZI HISTORIAN SHAMMAHI'S CRITICISM ON THE PERIOD OF OSMAN

Abstract

Different religious cults brought different perspectives and interpretations to the events and phenomena of the first period of Islamic history. Ibazi historiography, which begins with a long letter from Abdullah b. Ibaz to Abd al-Malik b. Marvân, also includes interpretations of events from the early period of Islamic history. At this point, the period of Osman, unlike other subjects, is discussed extensively and intense criticisms are made about him and his practices. We see that Shammahi, the most systematic and comprehensive text of Ibazi historiography in North Africa, made various criticisms about Osman and his practices after Ibazi historians Abdullah b. Ibaz, Salim b. Zekvan and Abu'l-Qasim al-Barradi.

Although Shammahi's criticisms are generally aimed at the events and practices that took place after Osman's caliphate and during his second six-year rule, he sometimes brings up events such as the fact that he did not join Beyatu'r-Ridvan before he was elected kaliph. In his criticisms of Osman's practices, his abandonment of the practices of Omar period and his appointments from his relatives, Umayya's sons, his unequity while distributing the incomes and salaries of the treasury of islamic state, his mistreatment of prominent companions like Ammar b. Yasir are stated. It is possible to remark that Shammahi tried to legitimize the legitimacy of the

Kharijite movement, whose roots go back to Osman period, through these criticisms.

Keywords: Ibazi, Abdullah b. Ibaz, Shammahi, Osman, Kharijite Movement, Criticism

FATIMA BT. MUHAMMED'İN MİRAS TALEBİ VE İSLAM DEVLET GELENEĞİNE ETKİSİ

*Ahmet KURAY**

Öz

Hz. Peygamber'in vefatından sonra ailesi ve toplumun geri kalanları arasında iki temel tartışma yaşanmıştı. Bunlar; hilafet meselesi ile miras tartışmasıydı. Hilafet meselesinde istedikleri neticeyi almayan Hz. Peygamber'in yakınları, miras meselesinde de halife ile tartışmışlardı. Nitekim Hz. Peygamber'in tek varisi olan kızı Fatıma, bazı mallar hususunda hak etmiş ancak halife Ebu Bekir tarafında reddedilmişti. Tartışmaya konu olan mülkler Fedek ve Hayber arazileriydi. Bunların özelliği ise Hz. Peygamber'in şahsi malı olmaktan ziyade devlete ait fey ve humus kapsamında ele geçirilen mülkler olmalarıydı. Ancak henüz devletin kurumsallaşmadığı, Hz. Peygamber riyasetinde inşa edilen Medine merkezli siyasi yapılanmanın keyfiyetine dair sınırlar belli olmadığı için şahıs-devlet ayrımı gibi bir durum söz konusu değildi. Bu durumda Hz. Peygamber'in miras bıraktığı malların mülkiyet hakkı sorun teşkil etmişti. Çünkü Hz. Peygamber'in arkasında bıraktığı devletin tüm unsurları, miras olarak yakınlarının hakkı mıydı veya tüm topluma ait bir yapılanma mıydı? Bu noktada Hz. Peygamber'in akrabaları ile halifenin verdiği yanıtlar farklılaşmıştı. Bu tebliğde tartışmalara söz konusu olan mülklerin keyfiyeti ve bunların neden talep edildiği sebepleriyle birlikte ortaya koyulduktan sonra bu tartışmanın İslam devlet düşüncesine etkisi tespit edilmeye çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: : Fatıma, Fedak, Hayber, Ebu Bekir, Miras, Devlet Geleneği

* Arş. Gör., Kilis 7 Aralık Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi, İslam Tarihi ve Sanatları, ahmetkuray@kilis.edu.tr

FATIMAH BINT MUHAMMAD'S INHERITAGE DEMAND AND ITS IMPACT ON THE ISLAMIC STATE TRADITION

Abstract

After the death of the Prophet, there were two main arguments between his family and the rest of the society. These were the matter of caliphate and an inheritance dispute. The relatives of the Prophet also argued with the kaliph about the inheritance issue. As a matter of fact, the only heir of the Prophet, his daughter, Fatimah, deserved some goods, but was rejected by the kaliph Abu Bakr. The properties under discussion were the lands of Fadak and Khyber. The peculiarity of these was that they were properties that were seized within the scope of fay and khums belonging to the government, rather than being the personal property of the Prophet. However, since the government was not institutionalized yet and the boundaries of the Medina-centered political structure built under the leadership of the Prophet were not clear, there was no such thing as a person-government distinction. In this case, the property right of the goods that the Prophet inherited became a problem. Were all the elements of the "government" left behind by the Prophet, as an inheritance, the right of his relatives? Or was it a structure belonging to the whole society? At this point, the answers given by the relatives of the Prophet and the kaliph were contrary. In this paper, after the nature of the properties in question and the reasons why they are demanded, the effect of this discussion on the idea of the Islamic state will be determined.

Keywords: Fatimah, Fadak, Khyber, Abu Bakr, Inheritance, Tradition of state

HİLAFETİN ANLAŞMA YOLUYLA TESLİMİ: HZ. HASAN ÖRNEĞİ

*Mücahit Orkun İKİNCİ**

Öz

Hiz. Osman'ın hilafetinin son yılları, İslam toplumunda ilk büyük iç karışıklıkların ortaya çıktığı bir dönem olmuştur. Bu dönem, "İslam Tarihi'ndeki İlk Büyük Fitne" olarak da kaynaklarda aktarılmaktadır. Hiz. Osman'ın asilerce katledilmesi ve akabinde Hiz. Ali'nin hilafete gelişi, onun sahabe arasında kendisine biat etmeyenlerle olan siyasi mücadelesi; bunun neticesinde meydana gelen Cemel ve Siffin savaşları, Hiz. Ali ile dönemin Şam valisi Muâviye arasındaki ihtilaflar ve Haricilik'in ortaya çıkışı Birinci Fitne Dönemi'nin genel olaylarıdır. Hiz. Ali'nin Hariciler tarafından öldürülmesinden sonra hilafete gelen Hiz. Hasan ise yaklaşık altı aylık bir süre sonrasında Muâviye ile yaptığı karşılıklı anlaşma ile hilafetten çekilmiştir. Bu anlaşma ile hilafet Emeviler'e geçmiş ve Birinci Fitne Dönemi son bulmuştur. Hiz. Hasan'ın hilafeti Muâviye'ye teslim etmesi İslam Tarihi'nde sebep ve sonuçları itibarıyla meydana gelen en önemli olaylarından biridir. Bu çalışmada Hiz. Hasan'ın kısa süren hilafet dönemi ve Muâviye ile olan anlaşması üzerinde durulacaktır. Onun hilafet haklarından vazgeçmesine ve anlaşmaya razı olmasına sebep olan etkenler incelenecektir. İkili arasındaki anlaşmada yer alan şartların içeriği ve mahiyeti sorgulanacaktır.

Anahtar Kelimeler; Hiz. Hasan, Muâviye, Halifelik, Anlaşma.

* Arş. Gör., Kilis 7 Aralık Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi, İslam Tarihi ve Sanatları, orkun.ikinci@kilis.edu.tr

SURRENDER OF THE CALIPHATE BY AGREEMENT: THE CASE OF AL-HASAN

Abstract

The last years of Uthman's caliphate were a period when the first major internal conflicts emerged in Islamic society. This period is also referred to in the sources as the "First Great Fitna in the History of Islam". Uthman's murder by the rebels and then Ali's arrival to the caliphate, his political struggle with those who did not obey him among the Companions of the Prophet; the wars of Cemel and Siffin that took place as a result of this, The conflicts between Ali and Mu'āwiya I the governor of Damascus at the time, and the emergence of the Kharijite are the general events of the First Sedition Period. Al-Hasan, who came to the caliphate after Ali was killed by the Kharijites, withdrew from the caliphate after a period of about six months with a mutual agreement with Mu'āwiya I. With this agreement, the caliphate passed to the Umayyads and the First Fitna came to an end. Al-Hasan's handing over the caliphate to Mu'āwiya I is one of the most important events in the history of Islam in terms of its causes and consequences. In this study, the short-lived caliphate period of Hasan and her agreement with Mu'āwiya I will be emphasized. The factors that caused him to give up his caliphate rights and to agree to the agreement will be examined. The content and nature of the terms in the agreement between the two will be questioned.

Keywords; Al-Hasan, Mu'āwiya I, The Caliphate, Treaty.

HUCR BİN ADÎ'NİN ÖLDÜRÜLME SEBEPLERİ ÜZERİNE MÜLAHAZALAR

*Abdullah METİN**

Öz

Hz. Osman'ın ölümünden sonra halife seçilen Hz. Ali'yi, Şam valisi olan Muâviye tanımamıştır. Aralarında meydana gelen Sıffîn savaşı ve hakem olayında karşılıklı lanet okumalar meydana gelmiştir. Muâviye iktidara geldikten sonra iktidarın kendi kabilesinde kalabilmesi için elinden gelen gayreti azami bir şekilde göstermiştir. Bunu yaparken de rakibi olan Hz. Ali ve taraftarlarını Cuma günleri kalabalık mescitlerde karalamayı bir devlet politikası haline getirmiştir. Sistematik halde devam eden karalama kampanyasından Hucr b. Adî'nin yaşadığı şehir olan Kûfe de nasibini almıştır. Karalama kampanyasının sonucunda doğal olarak mevcut iktidara muhalif olarak Hucr b. Adî hareketi başlamıştır. Hareketin başlangıcından itibaren Hucr b. Adî, dönemin valilerini Hz. Ali'ye hakaret etmemeleri için uyarmıştır. Onun bu itirazı devlet ricali tarafından kabul görmediği gibi tutuklanıp öldürülmesine sebep olmuştur.

Anahtar Kelimeler: İslam Tarihi, Hilafet Çekişmesi, Sıffîn Savaşı, Lanet Okuma, Hucr. b. Adî.

* Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, abduallah_metin_@outlook.com

CONSIDERATION ON THE KILLING OF HUCR IBN ADI

Abstract

Hz. After the death of Osman, Hz. Mu'awiya, the governor of Damascus, did not recognize Ali. Mutual curses occurred in the battle of Siffin and the referee incident that took place between them. After Mu'awiya came to power, he made the utmost effort to keep the power in his tribe. While doing this, his rival, Hz. Ali, it has become a state policy to defame Ali and his supporters in crowded mosques on Fridays. From the systematic smear campaign Hucr b. Kufe, the city where Adi lived, also got its share. As a result of the smear campaign, naturally, in opposition to the current government, Hucr b. The ordinary movement has begun. From the beginning of the movement, Hujr b. Adi, the governors of the period Hz. He warned them not to insult Ali. This objection of his was not accepted by the state officials and caused him to be arrested and killed.

Keywords: History of Islam, Caliphate Conflict, Battle of Siffin, Cursing, Hucr b. Adî.

